

Т. В. Байбара

E-mail: tatianabaibara@mail.ru

ДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ВЧИТЕЛІВ-ЛОГОПЕДІВ
Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Сучасна педагогіка в усьому світі і в Україні шукає принципово нові шляхи побудови моделей, форм і методів навчання підростаючого покоління. Процеси реформування, оновлення, впровадження принципово нових інноваційних підходів не могли не оминати і галузь корекційної педагогіки, яка опікується навчанням, вихованням та корекцією вад розвитку дітей з особливими освітніми потребами.

Процес інформатизації системи освіти висуває нові вимоги до педагогів, у сфері підвищення компетентності кожної особистості, що характеризує високий рівень інформаційної компетенції й інформаційної культури. Оскільки логопед є представником педагогічної професії, то і він повинен мати не тільки міцні фундаментальні знання, але і здатність оперативно реагувати на запити динамічно розвиваючого соціуму, постійно займаючись самоосвітою, поповнюючи свій інтелектуальний багаж новими знаннями, безупинно й максимально ефективно використовуючи джерела сучасної інформації для вирішення освітніх проблем.

Питанням оновлення змісту й структури освіти на принципах демократизму й професіоналізму приділяється увага не лише в працях провідних українських вчених та науковців-дослідників (педагоги, психологи, управлінці), а й в багатьох державних документах стратегічного характеру, як то: Закон України «Про вищу освіту», Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 - 2021 роки, Національна рамка кваліфікацій, Національна доктрина розвитку освіти (2002), Державна цільова комплексна програма «Вчитель» (2002), Концепція педагогічної освіти (2004), Концепція розвитку педагогічної майстерності (2008), Концепція освіти для дорослих (2009). Названі нормативно-правові документи доводять, що професійна компетентність педагогічних кадрів сьогодні виступає не лише об'єктивною умовою успішного виконання працівниками своїх функціональних обов'язків, а й необхідною умовою соціальних перетворень на місцевому, регіональному та державному рівнях.

Серед учених, які досліджують питання фахової підготовки вчителя (Н. Гез, В. Гриньов, Т. Гуріна, Л. Карпова, В. Лозова, О. Мутовкіна, О. Смолянинова, М. Шерман, О. Шиян та ін.), переважає розуміння, що інформаційна компетентність учителя є однією з найголовніших складових його готовності до виконання професійних функцій. Інформаційну компетентність можна розглядати в якості ключової компетентності педагога, що пояснюється як потребою самої галузі освіти, так і замовленням суспільства.

У переліку фахових компетентностей педагога актуальною є також комунікативна компетентність. Теоретичний аналіз терміна «комунікативна компетентність», здійснений в дослідженнях Є. Ємельянова, Ю. Жукова, М. Заброцького, Л. Петровської, Є. Руденського, В. Тернопільської,

Л. Петровської, С. Максименка, А. Панфілової, Т. Піроженко, дав змогу визначити це поняття як інтегровану якість особистості, що охоплює сукупність індивідуально-психічних особливостей, комунікативних знань і забезпечує здатність та готовність особистості володіти різними стратегіями та засобами спілкування, встановлювати і підтримувати будь-якого виду контакт з іншими людьми.

Огляд наукових праць, стосовно формування готовності учителя-логопеда до застосування інформаційно-комунікативних технологій в умовах післядипломної педагогічної освіти доводить, що це питання не було предметом спеціального системного вивчення. Відповідно до погляду на формування інформаційно-педагогічної компетентності учителя-логопеда, він повинен мати сучасні знання й навички роботи з інформаційними технологіями, високу інформаційну культуру, що, у свою чергу, вимагає зміни всього компонентного складу й структури традиційної методичної системи вчителя-логопеда.

Отже, визначимо можливості застосування інформаційно-комунікативних компетентностей для вирішення професійних завдань учителя-логопеда. На наш погляд можна виділити наступне:

Для підвищення ефективності розв'язання організаційно-інформаційних питань логопеда у навчально-корекційному процесі можуть всебічно застосовуватись потенційні можливості інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ):

I. Створення сторінки на сайті навчального закладу (або індивідуального сайту) як взаємодії логопеда з усіма учасниками навчально-корекційного процесу:

- повідомлення батьків по електронній пошті з метою реалізації корекційного впливу на дитину та психолого-педагогічного консультування і забезпечення зв'язку навчального закладу з сім'єю протягом навчального року;

- надання загальної просвітницької інформації на сторінках Web-сайта навчального закладу з метою:

  - інформування батьків або членів родини про результати або підсумки корекційної роботи з їх дитиною;

  - організації та проведення батьківських зборів через мережу Інтернет;

  - індивідуального консультування батьків або членів родини з питань логопедичної корекції або за бажанням батьків;

  - надання корекційного, педагогічного та психолого-педагогічного супроводу родини протягом навчального року.

II. Організація додаткової інформаційної бази з використанням ІКТ.

При вирішенні аналітико-прогностичних завдань:

1. Застосування комп'ютерних програм та ігор для діагностики, навчання, корекції й компенсації недоліків, порушень розвитку дитини.

2. Ведення електронної документації логопеда: дані про учнів, звітність на електронних носіях про моніторинг та результативність роботи логопеда за поточний рік, ведення індивідуальних мовних карток, портфоліо дитини інклюзивної форми навчання та інше.

3. Створення презентаційних матеріалів у програмі Microsoft, Power Point, Excel та їх застосування у навчально-корекційному процесі.

При вирішенні контрольних завдань учителя-логопеда можуть бути використані як засоби:

1. Інформування батьків про результати відвідування логопедичних занять або корекції мовленнєвих вад тощо.

2. Організації та проведенні педагогічних веб-семінарів, онлайн-диспутів, онлайн-педрад, онлайн-конференцій та інше.

Отже, можна стверджувати, що перелічені складові інформаційно-комунікативної компетентності доводять, що, по-перше, кардинально змінюється інформаційно-організаційна, аналітико-прогностична, контролююча функція логопеда; по-друге, заощаджується і ефективно використовується робочий час педагога; по-третє, суттєво змінюється і полегшується діяльність учителя-логопеда; по-четверте, урізноманітнюється процес корекції психомовленнєвих вад учнів, що сприяє підвищенню мотивації до подолання цих вад.